

Organisationsplan för strålskydd vid Umeå universitet

Fastställd av rektor 2016-12-20

Dnr: FS 2.10-2121-16

Denna plan ersätter tidigare fastställt beslut av Arbetsmiljökommittén 1997-12-17, Dnr: 360-2301-97

Typ av dokument:	Plan
Beslutad av:	Rektor
Giltighetstid:	Tillsvidare
Område:	Organisation
Ansvarig enhet:	Lokalförsörjningsenheten

Beslut om organisation och ansvarsfördelning inom strålskyddet för joniserande strålning

Bakgrund

Enligt strålskyddslagen 1988:220, 20 § krävs tillstånd för verksamhet med joniserande strålning. Umeå universitet har tillstånd Cu-08205 utfärdat av Strålsäkerhetsmyndigheten, giltig t.o.m. 2019-02-27 samt tillstånd för Idrottslabbet SSM2016-4122, Am-12069 giltigt t.o.m. 2021-09-30.

Tillståndet medger användning av joniserande strålning för vetenskapliga ändamål och för utbildningsändamål.

Umeå universitet är tillståndsinnehavare för den verksamhet med joniserande strålning som bedrivs inom universitetet.

Tillståndshavaren dvs. rektor ska se till att de personer som tilldelas uppgifter enligt organisationsplan har tillräcklig strålskyddskompetens för sina uppgifter och att de i strålskyddsarbetet tilldelas erforderliga befogenheter och resurser (SSMFS 2008:28).

Rektor är ytterst ansvarig företrädare för universitetets arbetsgivarfunktion och svarar för att de institutioner som använder joniserande strålning i sin verksamhet uppfyller villkoren ställda i tillståndet.

Enligt Arbetsmiljölagen 3 kap 2§ och genom rektors delegationsordning har dekan till uppgift att bevaka arbetsmiljöarbetet inom fakulteten. Dekan ska delegera vidare arbetsuppgifter till prefekt eller motsvarande att sköta strålskyddsarbetet inom institutionen eller motsvarande.

Umeå universitet ska ha en strålskyddsexpert för frågor rörande joniserande strålning. Strålskyddsexperten skall uppfylla de allmänna råden givna i SSMFS 2008:29.

Rektor uppdrar till dekan att delegera följande till prefekt eller motsvarande:

- att svara för att allt arbete med strålning, såväl joniserande som icke-joniserande sker i enlighet med gällande tillstånd, lagar, förordningar och författningar samt lokala avtal och föreskrifter,
- att vid humanbestrålning, utse den radiologiska ledningsfunktionen enligt SSMFS 2008:35 och SSMFS 2008:31,
- att tillse att strålskyddet i arbetet med strålning optimeras genom att hålla stråldoser till personal, allmänhet och miljön så låga som rimligen möjligt med hänsyn till ekonomiska och samhällseliga faktorer,
- att se till att nödvändiga strålskyddsåtgärder vidtas och att goda strålskyddsförhållanden i övrigt råder,
- att se till att lokala föreskrifter och rutiner för strålskyddsarbetet utarbetas,
- svara för att en god kvalitetssäkring och upprättande av en kvalitetshandbok,
- att tillse att alla som är sysselsatta med strålskyddsarbete har för verksamheten tillgång till relevant information,
- att svara för att personalen har strålskyddskompetens i relation till arbetet,
- att svara för att all personal som arbetar med strålkällor ges grundläggande strålskyddsutbildning samt vid behov ge lokalt anpassad utbildning,
- att svara för att det finns en kontaktperson för strålskyddsarbetet inom institutionen/enheten. Delegationen ska vara skriftligt. Kontaktpersonen ska ha för verksamheten tillräckliga kunskaper i strålskydd,
- att se till att årlig inventering av strålkällor genomförs och att resultatet skickas till arbetsmiljösamordnare inom Lokalförsörjningsenheten,
- att i förekommande fall tillse att läkarundersökning genomförs innan en person sysselsätts i verksamhet med strålning i kategori A¹ och att periodisk kontroll genomförs av berörd personal i enlighet med SSMFS 2008:51,
- att ge universitetets strålskyddsexpert de upplysningar och handlingar som behövs för tillsyn samt ge denne tillträde till arbetsplats där verksamhet med joniserande strålning bedrivs,
- att, i den mån som behövs, skriftligen delegera ansvar för utförandet av praktiska och administrativa strålskyddsuppgifter,
- att meddela universitetets strålskyddsexpert relevanta ändringar i verksamheten,
- att via universitetets strålskyddsexpert, eller i dennes frånvaro personligen eller via kontaktpersonen, informera Strålsäkerhetsmyndigheten om incident eller olycka där strålning är involverad.

¹ Enligt SSMFS 2008:51 tillhör en arbetstagare kategori A om sannolikheten inte är försumbar att

- a) den årliga effektiva dosen uppgår till 6mSv eller mer eller
- b) den årliga ekvivalenta dosen till ögats lins uppgår till 45mSv eller mer eller
- c) den årliga dosen till extremiteter eller hud uppgår till 150mSv eller mer.

I bedömningen för sannolikheten skall ingå sannolikheten för misstag eller olyckor som kan medföra stråldoser även i sådan verksamhet som normalt inte ger stora doser.

Rektor uppdrar till strålskyddsexperten

- att vara universitetets expert och konsult i strålskyddsfrågor,
- att vara sjukhusfysiker inom all verksamhet med humanbestrålning enligt SSMFS 2008:35 och SSMFS 2008:31,
- att svara på ett övergripande sätt för tillsynen av institutionernas verksamhet med joniserande strålning,
- att svara för utarbetandet av gemensamma strålskyddsföreskrifter, riktlinjer och rutiner för universitetet samt för revidering av dessa,
- inkomma med underlag till svar i de fall Strålsäkerhetsmyndigheten ställer universitetsövergripande frågor,
- att ge hjälp och råd i strålskyddsfrågor till institutioner/enheter som hanterar strålkällor,
- att svara för universitetets gemensamma behov av grundläggande strålskyddsutbildning till personal som sysselsätts i strålskyddsarbete. Utbildningen ska genomföras minst en gång per år, på både svenska och engelska,
- bedöma inkomna inventeringar och utfärda lokala medgivanden för institutioner att bedriva verksamhet med joniserande strålning inom ramen för universitetets samlingstillstånd och om behov finns återta medgivanden i de fall de inte följer lokala regler eller Strålsäkerhetsmyndighetens föreskrifter,
- att på ett övergripande sätt svara för att det radioaktiva avfall som produceras omhändertas och slutdeponeras på ett strålskyddsmässigt korrekt sätt, i enlighet med SSMFS 2010:2. Att senast dec varje år till arbetsmiljösamordnaren vid Lokalförsörjningsenheten skriftligt redovisa vilka institutioner/motsvarande inom Umeå universitet som lämnat in radioaktivt avfall och vilka mängder,
- verka för att utfasning och kvittblivning sker vid avyttring av utrustning som inte längre används,
- att göra läckagekontroll på strålkällor med aktivitetsnivåer givna av HASS-direktivet enligt SSMFS 2008:9 och rapportera resultaten till Strålsäkerhetsmyndigheten och till Lokalförsörjningsenheten senast 31 mars. Kontrollerna ska göras en gång per år eller när det finns misstanke om onormal påverkan på strålkällan,
- medverka till att adekvata skyddsåtgärder för personal, studenter, djur och miljö tillämpas,
- medverka vid etablering eller förändring av verksamhet med joniserande strålning samt fortlöpande initiera, föra dialog med och ge råd till de institutioner och enheter som hanterar joniserande strålkällor,
- bistå enskilda institutioner med riskbedömningar samt utarbetande av lokala föreskrifter och kvalitetshandbok, samt om behov finns, delta vid upprättande av krisplaner eller liknande,
- medverka vid centrala Arbetsmiljökommittén en gång per år,
- samverka och fördela arbete med universitetets fysiska arbetsmiljösamordnare.

Strålskyddssamordnaren

Strålskyddssamordnaren på Lokalförsörjningsenheten samordnar på ett övergripande plan universitetets strålskyddsarbete. Uppgifter för denne är att bland annat sammanställa den årliga inventeringen, bistå vid utbildningar och besök på institutioner och enheter samt att tillsammans med strålskyddsexperten vara kontaktperson gentemot Strålsäkerhetsmyndigheten.

De som är sysselsatta i verksamhet med joniserande strålning ska

- följa de gemensamma och lokala föreskrifterna,
- använda sig av skyddsanordningar och vidta de åtgärder som behövs för att strålskyddet ska fungera tillfredsställande,
- delta i utbildningar som erbjuds inom strålskyddsområdet,
- i förekommande fall, låta sig genomgå den särskilda läkarundersökning som krävs för kategori A personal (SSMFS 2008:51)

Bilagor:

Rutin för arbete med öppna radioaktiva ämnen vid Umeå universitet

Rutin för kvittblivning av radioaktivt avfall